

Esélyes jelöltek

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

REZÜMÉ

Bár az utóbbi hetekben a választásokkal kapcsolatos közbeszédet a visszalépések kérdése uralta, a Republikon Intézet számításai szerint nincs szükség átfogó visszalépési megállapodásokra a Fidesz kisebbségbe szorításához. Ez már csak azért is fontos, mert valószínű, hogy a legtöbb körzetben több ellenzéki jelölt is indul. Ilyen helyzetben a kulcs a választói tudatosság: az, hogy a szavazók tudják-e, hol kinek van esélye a Fidesz legyőzésére. Ha a választók akár csak kis része is átszavaz az esélyes jelöltre, a Fidesz az abszolút többséget jelentő 100 mandátum alá eshet. A Republikon Intézet 51 választókerületet rendezett sorba aszerint, a baloldal vagy a Jobbik jelöltje kerülhet-e közelebb a Fideszhez – vagy előzheti meg a kormányoldalt. E körzetek megnyerése már bőségesen elég az abszolút többség megakadályozásához. Az Intézet a támogatottsági adatokból és az egyes választókerületek 2014-es eredmények alapján képzett területi súlyaiból indult ki. Az elemzés kulcsa annak feltételezése, hogy a választók visszalépés nélkül is tudatosan átszavaznak az esélyesebb jelöltre, amit több kutatóintézet – például az IDEA Intézet vagy a Závecz Research – is mért.

BEVEZETÉS

Március közepén a közvélemény-kutatási adatokból két dolog világosan kirajzolódik. Egyrészt, hogy a Fidesz támogatottsága a 2014-es értékek közelében lehet. Ez azonban nem feltétlenül teszi lehetővé a kormányoldal számára a 2014-es eredmények megismétlését – hiszen a választás részben az egyéni kerületekben dől el. Márpedig a kutatásokból – illetve a hódmezővásárhelyi időközi választási eredményből – az is látszik, hogy az ellenzéki választók nagyobb arányban lehetnek hajlandóak egymás jelöltjeire átszavazni, mint négy évvel ezelőtt.

Ezen feltételezések alapján a politikusok, valamint az elemzők eddig leginkább a jelöltek visszalépésében keresték a megoldást. Ma azonban úgy tűnik, hogy visszalépésekre nem vagy csak kevés kerületben lehet számítani. A Jobbik elzárkózik az egyéni kerületi koordinációtól, az LMP pedig teljesíthetetlen feltételekhez – többek között a Jobbik visszalépéséhez – köti az együttműködésben való részvételét. A Fidesz legyőzése azonban visszalépések nélkül is elképzelhető.

Ha ugyanis a választók maguk felismerik az adott választókerületben esélyes jelöltet, és akár pártszimpátiájukat félretéve egyéniben átszavaznak erre a jelöltre, a Fidesz a 2014-esnél lényegesen több körzetben veszíthet. Ezen esélyes ellenzéki jelöltek megtalálásában nyújt segítséget a Republikon Intézet mostani elemzése, amelyben az egyéniben esélyes jelölteket azonosítjuk. Modellünk az egyéni választókerületi eredmények becsléséből¹ indul ki, amelyek alapján 51 olyan választókerület van, ahol az ellenzéknek reális esélye lehet legyőzni a Fideszt. E körzetek különböznek a szerint, hogy a baloldal vagy a Jobbik jelöltje indul-e nagyobb esélyekkel².

Az 51 körzetből 34 helyen a baloldal, 7 helyen a Jobbik az esélyesebb a Fidesz legyőzésére; 10 körzet esetén megítélésünk szerint nem meghatározható, hogy a baloldal vagy a Jobbik indul-e jobb helyzetből. A becslés alapja az a feltételezés, hogy a választók képessé válnak az esélyes jelöltek azonosítására, és ennek megfelelően akkor is átszavaznak e jelöltre, ha elsődlegesen preferált pártjuk jelöltje is állva marad.

¹ Egy adott jelölt eredményének becsléséhez a jelöltő párt országos támogatottságát súlyoztuk a párt területi támogatottságának megfelelően. Az egyéni kerületek súlyait az alábbiak alapján számoltuk:

- Fidesz: a párt 2014-es jelöltjeinek eredménye
- Jobbik: a párt 2014-es jelöltjeinek eredménye
- MSZP-P-DK: az MSZP-DK-Együtt-Párbeszéd-MLP jelöltek 2014-es eredménye
- LMP: a párt 2014-es jelöltjeinek eredménye
- Momentum: az LMP-vel megegyező súlyokkal számolunk
- Együtt: az LMP, valamint az MSZP-P-DK súlyok átlaga

A pártok támogatottságához a Republikon Intézet februári kutatási adatait korrigáltuk egy szakmai becslés alapján várható alul- illetve felülméréssel. Szakmai becslésünk így az alábbi országos támogatottsági adatokkal számol:

- Fidesz: 44 százalék
- Jobbik: 20 százalék
- MSZP-Párbeszéd: 18 százalék
- DK: 7 százalék
- LMP: 6 százalék
- Momentum: 2 százalék
- Együtt: 2 százalék

² Becslésünkben azokkal a körzetekkel foglalkoztunk, ahol a baloldal vagy a Jobbik becsült szavazataránya legfeljebb 15 százalékkal maradt el a Fidesz vonatkozó értékétől. Ezek alapján a baloldali jelöltet tekintettük esélyesebbnek, ha a baloldali jelölt szavazataránya kevesebb, mint 15 százalékkal maradt el a Fidesz jelöltjétől, de a Jobbik jelöltje jobban elmarad, illetve akkor, ha a baloldali jelölt és a Jobbik jelöltje is kevesebb, mint 15 százalékkal maradt el a kormánypárti jelölttől, de a baloldali jelölt több, mint 10 százalékkal jobb eredményt el, mint a Jobbik jelöltje. A Jobbik jelöltjét tekintettük esélyesebbnek, ha a Jobbik jelöltjének szavazataránya kevesebb, mint 15 százalékkal maradt el a Fidesz jelöltjétől, de a baloldali jelölt jobban elmarad, illetve akkor, ha a baloldali jelölt és a Jobbik jelöltje is kevesebb, mint 15 százalékkal maradt el a kormánypárti jelölttől, de a Jobbik jelöltje több, mint 10 százalékkal jobb eredményt el, mint a baloldali jelölt. Háromesélyes választókerületeknek tekintjük azokat, ahol a Jobbik jelöltje és a baloldali jelölt is kevesebb, mint 15 százalékkal maradt el a kormánypárt jelöltétől és a két párt eredménye között kevesebb, mint 10 százalék a különbség.

A táblázatunkban ezért feltüntettük azt a szavazatarányt, ami átszavazások³ alapján akár a mai országos támogatottsági adatok alapján elképzelhető. Érdeemes hangsúlyozni: a táblázat nem kutatás, hanem becslés: a korábbi szavazatarányok és elképzelhető forgatókönyvek képezik alapját. Megítélésünk szerint e becslések mindazonáltal sokszor legalább annyira vagy jobban megbízhatók, mint a sokszor fontos politikai fejlemények előtt végzett megkérdezéseken alapuló kutatások.

ESÉLYES JELÖLTEK

A Republikon Intézet számításai szerint – ahogy az a Közös Ország Mozgalom kutatásaiból is látszik – Budapesten minden választókerületben a baloldali jelölt esélyesebb, vidéken pedig 16 helyen a baloldali, 7 helyen a Jobbik jelöltje esélyesebb a Fidesz legyőzésére. 10 választókerületben a baloldali jelöltnek, valamint a Jobbik jelöltjének is van esélye legyőzni a kormánypárt jelöltjét, ezek mind vidéken találhatók, Bár a közbeszédben sokszor megjelenő értelmezés szerint vidéken a Jobbik erősebb, mint a baloldal, ez az állítás legfeljebb a kistelepülésekre igaz egyértelműen. A vidéki kerületekben mért több baloldali körzet oka, hogy baloldali jelölteket támogató pártok – MSZP, Párbeszéd, DK, Liberálisok – támogatottsága országosan – kutatóintézetenként eltérő mértékben – meghaladja a Jobbik támogatottságát.

³ Az alábbi átszavazásokkal számoltuk:

- a. Jobbik szavazói:
 - i. a Budapesten kívüli választókerületekben a Jobbik szavazóinak 30 százaléka szavaz át az esélyesebb MSZP-P-DK jelőltre
- b. MSZP-DK-P szavazói:
 - i. az MSZP-DK-P szavazóinak 30 százaléka szavaz át az esélyesebb jobbikos jelőltre
- c. LMP szavazói:
 - i. ahol a baloldal az esélyesebb, ott az LMP szavazóinak 50 százaléka szavaz át az esélyesebb baloldali jelőltre
 - ii. ahol a Jobbik jelöltje az esélyesebb, ott az LMP szavazóinak 30 százaléka szavaz át az esélyesebb jobbikos jelőltre
- d. Momentum szavazói:
 - i. ahol a baloldal az esélyesebb, ott a Momentum szavazóinak 50 százaléka szavaz át az esélyesebb baloldali jelőltre
 - ii. ahol a Jobbik jelöltje az esélyesebb, ott a Momentum szavazóinak 30 százaléka szavaz át az esélyesebb jobbikos jelőltre
- e. Együtt szavazói:
 - i. ahol a baloldal az esélyesebb, ott az Együtt szavazóinak 50 százaléka szavaz át az esélyesebb baloldali jelőltre
 - ii. ahol a Jobbik jelöltje az esélyesebb, ott az Együtt szavazóinak 30 százaléka szavaz át az esélyesebb jobbikos jelőltre

Összességében 34 olyan körzet van, ahol a baloldal lehet esélyes a mandátumszerzésre, ezek jelentős része Budapesten, illetve nagyvárosokban (például Szeged, Pécs, Szombathely) található. A lista elején olyan körzetek találhatóak, amelyekben a baloldal a négy évvel ezelőtti választáson is győzni tudott (például a 13. kerületi központú Budapest 07-es EVK vagy a Szeged egy részét lefedő Csongrád 01-es). A Közös Ország Mozgalom felmérései valamint a választókerületi súlyok alapján történő becslések azt mutatják, hogy a baloldali jelöltek közül egy esetet kivéve minden körzetben az MSZP-Párbeszéd-DK megállapodás által támogatott jelöltek a legesélyesebbek: az egy kivétel Szel Bernadett körzete, így az LMP átszavazások esetén – visszalépések nélkül – egy mandátumra számíthat. A baloldal által megnyerhető 34 körzetből a pártok közötti megállapodások értelmében 17-ben az MSZP-Párbeszéd szövetség állított jelöltet, 14-ben a Demokratikus Koalíció, 1 körzetben az LMP, két körzetben pedig a baloldali pártok által támogatott független jelölt indul.

EVK	EVK központ	Lehetséges baloldali szavazatarány átszavazással	Jelölőszervezet
BUDAPEST 07	13. kerület	57%	MSZP-P
CSONGRÁD 01	Szeged	51%	MSZP-P
BUDAPEST 08	14. kerület	48%	MSZP-P
BUDAPEST 11	4. kerület	48%	DK
BUDAPEST 05	7. kerület	47%	DK
BARANYA 01	Pécs	46%	Független
BUDAPEST 09	10. kerület	45%	MSZP-P
BUDAPEST 10	3. kerület	44%	MSZP-P
PEST 02	Budakeszi	44%	LMP
BARANYA 02	Pécs	43%	DK
BUDAPEST 15	18. kerület	43%	MSZP-P
BUDAPEST 16	20. kerület	43%	MSZP-P
BUDAPEST 04	2. kerület	43%	DK
BUDAPEST 06	8. kerület	43%	DK
BUDAPEST 13	16. kerület	42%	DK
PEST 08	Szigetszentmiklós	42%	MSZP-P

BUDAPEST 02	11. kerület	42%	DK
KOMÁROM- ESZTERGOM 01	Tatabánya	42%	MSZP-P
BUDAPEST 12	15. kerület	42%	DK
PEST 01	Érd	42%	MSZP-P
BUDAPEST 18	22. kerület	41%	MSZP-P
PEST 05	Dunakeszi	41%	DK
BUDAPEST 03	12. kerület	41%	DK
BUDAPEST 17	21. kerület	41%	MSZP-P
VESZPRÉM 01	Veszprém	41%	Független
CSONGRÁD 02	Szeged	41%	MSZP-P
VAS 01	Szombathely	41%	MSZP-P
FEJÉR 01	Székesfehérvár	41%	DK
BUDAPEST 01	5. kerület	40%	MSZP-P
BÉKÉS 01	Békéscsaba	40%	DK
TOLNA 01	Szekszárd	39%	MSZP-P
SOMOGY 01	Kaposvár	39%	DK
BUDAPEST 14	17. kerület	39%	MSZP-P
PEST 07	Vecses	39%	DK

A baloldal által megnyerhető körzetekhez képest más típus választókerületekben van esélye mandátumszerzésre a Jobbiknak: Vona Gábor pártja kisebb településekből álló, főként az ország keleti részében elhelyezkedő választókerületekben lehet esélyes a Fidesz legyőzésére. Ilyen kerületek többek között a Heves megyében található gyöngyösi, valamint hatvani választókerületek és a Jász-Nagykun-Szolnok megyében található Törökszentmiklós, illetve Jászberény központú körzetek.

EVK	EVK központ	Lehetséges Jobbik szavazatarány átszavazással
HEVES 02	Gyöngyös	44%
HEVES 03	Hatvan	39%
BORSOD 06	Tiszaújváros	39%
JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK 04	Törökszentmiklós	39%

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK 02	Jászberény	38%
PEST 12	Cegléd	37%
VESZPRÉM 03	Tapolca	37%

A háromesélyes körzetek vegyes képet mutatnak abból a szempontból, hogy egy részük nagyvárosokban (például Miskolc, Nyíregyháza), egy részük viszont kisebb településeken található (például Kazincbarcika, Ózd). Közös viszont ezekben a kerületekben, hogy kevés kivételtől (például Nagykanizsa) eltekintve mind a keleti országrészben található.

EVK	EVK központ
SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG 01	Nyíregyháza
FEJÉR 04	Dunaújváros
JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK 01	Szolnok
NÓGRÁD 01	Salgótarján
BORSOD 02	Miskolc
ZALA 03	Nagykanizsa
BORSOD 04	Kazincbarcika
BORSOD 01	Miskolc
HEVES 01	Eger
BORSOD 03	Ózd

A Republikon Intézet végül azt is modellezte, mi történne akkor, ha a választók felismerve az esélyes jelölt személyét, átszavaznának az általuk esélyesebbnek tartott jelöltre. Ha a jelen anyagban vélelmezett átszavazások megvalósulnak, a Fidesz többsége komoly veszélybe kerül. Az átszavazások elsődleges nyertese a baloldal lehet – ahogyan annak elmaradása is a baloldalnak árt leginkább. Döntő fontosságú ebből a szempontból Budapest, ahol a baloldal – a kisebb pártokkal együtt – egyértelmű többségben van.